

Merja Isokoski

muistiinpanoja vaaleanvihreästä talosta

Merja Isokoski

muistiinpanoja vaaleanvihreästä talosta

Oli sivukaupalla muistiinpanoja. Useimmat niistä koskivat valokuvia ja taidetta (teinhän niitä tätä tiettyä tarkoitusta varten), mutta lähes yhtä usein muistiinpanoni koskivat elämää. Kun kirjoitin valokuvista, kirjoitin elämästä, kun kirjoitin elämästä, kirjoitin taiteesta, kaikesta sekaisin ja samanaikaisesti. Tämä teksti on kokoelma muistiinpanoja, **tässä ovat ne muistiinpanot**. Kirjoitin ne vihreässä talossa, siinä nurkassa, josta katselin taloa ja valoa.

Näkemykseni valokuvasta kiinnittyi voimakkaasti elämään, se perustuu kokemuksiini niin kuvaamisen hetkistä, kuin kuvien katsomiseenkin. Ottamalla kontaktia teoriaan olen koetellut ajatusteni vedenpitävyyttä; ne vuotavat kuin saapas. Käyn tekstissä läpi myöskin kuvien sanallistamiseen, rehellisyyteen ja häpeään liittyviä kysymyksiä, rehellisesti ja vain vähän häpeillen.

Muistiinpanoni ovat esillä kaikkine epäloogisuuksineen niin rakenteessa kuin ajattelussakin. Pyrkimykseni on kertoa asioista sellaisena kuinka ne koen, naiivututta, typeryyttä tai toistoa kaihtamatta. Kyseessä on (vain) minun kokemukseni, mutta mitä muutakaan se voisi olla? Näkemykseni ei voi olla väärä, vaikka en olekaan kuollut ranskalainen filosofi. Subjektiiivinen se on, mutta ei virheellinen. Siksi sanon, valokuva on elämä (ei kuolema), kauan eläköön valokuva.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Fine Arts | Photography
2013 | 47p.
Instructors: Ismo Luukkonen, Ilona Tanskanen

Merja Isokoski

notes from light green house

I made notes, pages and pages of notes. The notes were mostly about art and photography (as I created them for this specific purpose), but almost as often the notes were about life. When I wrote about photographs I wrote about honesty, when I wrote about art I wrote about shame, when I wrote about photography I ended up writing about love, light, pain, dreams, joy; life. This text is a bunch of notes, **these are the notes**. I wrote them in a house shade of light green.

When I think of photography I think of life. For me photography is strongly connected to life as an object and as an action. I also took contact with theory, I wanted to test if my thoughts were waterproof; they leak like a sieve.

The text is not logical, neither the structure or my thoughts. My goal is to talk about everything in the way I experience them, even though it would be naive, stupid, or repetition. This is (only) my experience, but again, what else could it be? My experience is not false, even I am not a dead French philosopher, subjective it is but not false. That is why I say, photography is life (not death), long live photography.

KEYWORDS: art photography, life, optimism, intimacy

Sisällysluettelo

	TALO (Prologi)	9
1	ELÄMÄ	
	elämä elämä elämä	10
	valokuvaaminen ja elämä	12
	läheimmäs elämän olemusta	14
	valokuva ja kuolema	16
2	YHÄ ELOSSA	
	optimismi	21
	kontrasti	23
	kehollisuus	25
3	AIHE	
	kuvat eivät ole sanoja	28
	aiheen määrittelyn merkitys	29
4	REHELLISYS	
	valokuva ja rehellisyys	32
	paljastaminen	33
	häpeä	35
	TALO (Epilogi)	39
	viitteet	40
	lähteet	42

kuvat

kuva 1 McGinley, Hanna (Drift Off), 2009.

kuva 2 McGinley, Tim (Black Eye), 2005.

kuva 3 Tillmans, AA Breakfast, 1995.

kuva 4 Tillmans, L.A still live, 2001.

TALO (Prologi)

Tämä talo on kuva. Toiveita, odotuksia, akrylaattimaalia, konesaumapeltiä, alivaloisia tilanteita, pieleen menneitä rajauksia-----Tämä talo on idylli, haavekuva, tiedän, että kuvassa ei voi asua. Tämä talo on Pekan haava ja minun parantola. Tämä talo on ristiriita. (Täällä on hyvä olla.)

1

elämä elämä elämä

Haluaisin tehdä kuvia isoista asioista, mutta elämäni ei ole sellaista. Vai onko se edes totta. Kyllä tämä rakkaus on iso asia. Ja kipu. Ja se mitä tapahtui joskus, ei se ollut pientä. Mikään ei ole. Päivät eivät ole samanlaisia, niitä erottavat muutkin kuin yksityiskohdat. Tai ehkä juuri yksityiskohdat ovat niitä jotka toistuvat, se että juon kahvini (luomu, reilukauppa, vaaleanvihreä muki) tässä samassa paikassa, ja sitä ennen olen pessyt kasvoni (Eucerin öljy pesu, perusvoide Aqualan L), käyttänyt koiran aamulenkkiä (puutarhakadun lenkki, torikadun lenkki tai pikkumetsälenkki), antanut koiralle ruuan (nappuloita, vettä, oliiviöljyä, kaksi kortisonitablettia Predison), ja laittanut villasukat jalkaan, sillä tämän talon lattiat ovat kylmät, niin kuin useimpien vanhojen talojen lattiat ovat. Olen siellä, kun pitäisi olla täällä, ja vasta tässä talossa olen läsnä, omassa kodissani ei ole etäisyyttä. Täällä ympäristöllä ei ole mitään tekemistä minun kanssani, muistot ovat toisten muistoja-----

Pekka raahasi vintiltä pöydän olohuoneeseen, jotta saisin kirjoittaa rauhassa. Ostin Anttilasta kirjoitusvalon, se oli halpa ja kirkas. Jos haluan olla rauhassa, laitan kuulokkeet korviini, vaikka aina en oikeasti kuuntele mitään. Täältä nurkasta katselen taloa ja valoa

-----elämäelämäelämä-----ajatukset ovat keskeneräisiä-----

Oli sivukaupalla muistiinpanoja. Useimmat niistä koskivat valokuvia ja taidetta (teinhän niitä tätä tiettyä tarkoitusta varten), mutta lähes yhtä usein muistiinpanoni koskivat tulevaisuutta, iloa, kaipausta, rehellisyyttä, kipua, säätä, ihmissuhteita, taloa, valoa, unelmia, rakkautta, häpeää, pelkoja; elämää. Tämä teksti on kokoelma muistiinpanoja, **tässä ovat ne muistiinpanot**. Kirjoitin ne vihreässä talossa, jossa on konesaumapeltikatto. Merkintäni poukkoilevat ja sahaavat, muutan mieleni sata kertaa ja lauseet jäävät kesken, usein loppuun jää laittamatta piste. Teksti on esillä kaikkine epäloogisuuksineen niin rakenteessa, kuin ajattelussakin. Pyrkimykseni on kertoa asioista sellaisena kuinka ne koen. Kyseessä on (vain) minun kokemukseni, mutta mitä muutakaan se voisi olla?

En kaipaa lumousta, kaipaen totuutta. ?

Kaikki alkoi Wolfgang Tillmansista...vai alkoiko... mistä tämä alkoi? Brotheruksen työpaja, käsitetaide, tuntuu, että lainaa ja varastaa, ettei mikään ole omaa. Granön kritiikki, kesä, juhannus, kuumuus, Pekka, Latvia, avautuminen-----
-----katselin Tillmansin kuvia kesällä Kupittaaanpuistossa, oli helle, kipuja ja vain vähän rahaa, kuvasin kahvilan ruokapöytää, olisin halunnut kuvata naapuripöydän ruokailijoiden tähteet mutta en kehdannut pyytää

valokuvaaminen ja elämä

Miten valokuva kiinnittyy elämään? Miten valokuva on kiinnittänyt **minut** elämään, tai miten auttoi siinä ja voi jatkossa auttaa edelleen, ja enemmän, jos vain menen kuva edellä, jos vain **annan mennä ja kuvan viedä**.

Miettiä tekijöitä, joiden kuvissa on elämänmakua, ja mistä se elämänmaku niihin kuviin tulee. Ja miksi jotkut kuvat tuntuvat rehellisiltä? Miksi jotkut kuvat ylipäättään **tuntuvat**, mitkä, ja mitkä eivät? MIKSI? Miksi rakastan valokuvia, millaisia valokuvia? Jos en itse tee sellaisia kuvia, **miksi en tee???**

Selaan Tillmansin kirjaa *Burg*. Monet yksittäiset kuvat ovat oikeastaan aika paskoja, ja kuvavalinnat ovat outoja, mitä ihmettä tuollainenkin kuva täällä tekee... Selaan, selaan,selaan ... Toisella sivulla Michael Stipe, toisella sivulla asetelma (*On the verge of visibility*); sellofaaniin kääritty omena, punainen kynä, teetä, voirasia, lehti, tupakkaa, aamun valo, ehkä, kuva keskeltä hetkeä, jossa on juuri tapahtunut jotain ja jotain tulee tapahtumaan, teetä ei ole vielä juotu, kuvan tapahtuma ei lopu. (Eikö Barthes kirjoittanut jotain, että valokuvan kohde on jäähmettynyt paikoilleen, ei koskaan poistu¹?) Ja kaikki ne kuvat ympärillä; voimalinjat, lentokoneet, taivas, hedelmät, ihmiset, maisemat, abstraktiot, kukat, kasetit, tilanteet, paikat...² Ei elämässäkään ole järjestystä, aikakin on vain muutoksen matemaattinen määre.

Tillmans oikeesti käy jossain bileissä, mä en, mun täytyy tehdä kuvia MUN elämästä, omista ajatuksista ja lähtökohdista käsin, siitä mitä havaitsen, tunnen ja ajattelen. Vaikka olisi hienoa kuvata sellaista elämää, humalaisia juhlia ja vääntyneitä vartaloita, mutta olisiko se aitoa. Tai edes hienoa. Mutta ei tämä ole oikein kiinnostavaa tämä mun elämä, vai olisinko voinut kuvata vaikka äsken, kun oli hurmiollista hullua seksiä. Mutta onhan minulle tapahtunut, ehkä siksi minulla onkin nämä kaikki ruumiissa kyrpivät muistot.

Perusteemoja Tillmansin duuneissa on spontaanisuus, hetkessä oleminen, nauttiminen! (Ks. Ryan McGinley myös!)

Katselen McGinleyn kirjaa *Whistle for the wind*³. Tältäkö vapaus näyttää... Milloin sitä olisi vapaa, aina on jotain velkaa, rahaa, selityksen. Näen väriä, elämää, fantasiaa, rakkautta, eskapismia, elämäniloa, energiaa, vapautta, vapauttavaa energiaa, ikuinen elämä, ikuinen nuoruus...! Vähän lapsellisiahahan nämä kuvat ovat... Mukana on myös ”huonoja kuvia”, huomaan... mutta ne linnutkin, upeita, ja värit! **NE VÄRIT!!!**

Valokuva kiinnittää elämään myös McGinleyn, niin ajattelen. Ei hän pääsisi elämään fantasiaelämää ilman valokuvausta, sitä elämää, jota hän toivoisi elävänsä (”They’re the life I wish I was living”).⁴ Ihmisillä näyttää olevan McGinleyn kuvissa hauskeempaa, kuvissa on enemmän elinvoimaa kuin elämässä itsessään, ne ovat kutsuvampia, kuin jokapäiväinen kokemuksemme. Kuvat eivät ole kuvia todellisesta elämästä, mutta silti McGinley elää sitä elämää, kuvaamisen kautta, kuvaamalla. He ovat olleet niissä luolissa, hyppineet trampoliineilla, kirmailleet alasti aavikolla. Kuvat ovat lavastettuja, mutta NIIN TAPAHTUI!! Jos McGinley olisi maalari hän ei olisi kokenut noita asioita, kaikki olisi tapahtunut vain hänen mielessään, ehkä ateljeessaan, yksin todennäköisesti. David Hockney kirjoittaa, että kameran kanssa täytyy aina mennä johonkin, maalauksen kanssa ei, ja siksi maalatessa tapahtuu päässä enemmän⁵. Musta on just parasta, että kameran kanssa mennään **johonkin muualle kuin pään sisään!!** Olen onnellisempi, kun elän enemmän maailmassa, kuin pääni sisällä. Ajatuksiin on liian helppo kadota. Maalari katsoo silmillä sisäänpäin, valokuvaaja ulospäin, sanoi Jorma Puranen luennolla.

Kuunneltiin Pekan kans Edu Kehäkettusta. Pekka sanoi, ettei diggaa tyypistä kun EI SILLÄ OLE MITÄÄN SANOTTAVAA. Ja juuri näin on. Minulla ei ole mitään sanottavaa.

Väite, että valokuva on kiinnittänyt minut elämään, on totta ja valhetta. Eikä se ole vain kuvaaminen, se on tämä koko kuvio, miten elämä on auennut, että olisi muutakin kuin ikuinen nykyisyys-----Jotenkin McGinley tuntuu nyt vähän liian kevyeltä.

Marja muistutti, että McGinley kuvasi aiemmin ”oikeaa elämää” ja kyllästyi sitten odottamaan, että jotain tapahtuisi, jonka jälkeen ryhtyi luomaan tilanteita ja elämää, lavastamaan⁶. Katso McGinleyn vanhoja kuvia, miltä ne tuntuvat? Onko niissä sama ilo ja keveys? Elämänmakuinen ei muuten ole sama kuin todellisuuden makuinen.

lähemmäs elämän olemusta

”Sydämelle elämä on yksinkertaista.”⁷ Sydämelle elämä on yksinkertaista, sydämelle elämä on yksinkertaista....

Toistan.

Ensimmäinen kirja, ensimmäinen lause.

Karl-Ove Knausgård kirjoitti kolmetuhattaviisisataa sivua omasta elämästään.

”Halusin koetella rajaa kirjallisuuden ja elämän välillä, rikkoa kirjallisuuden konventioita, päästä sanoilla jotenkin lähemmäs elämän olemusta.”⁸ Kuuntelen Knausgårdin kertovan. ”Kirjoitin nopeasti, koska halusin tukahduttaa tietoisesti minäni. Ohittaa häpeän ja itsesensuurin. En ole lukenut kirjaa sen kirjoittamisen jälkeen, mutta tiedän kyllä kirjoittaneeni myös huonoa tekstiä. Ja niin on hyvä, niin pitääkin olla. Hyvän kirjallisuuden käsite voi olla kirjoittamisen tiellä, estää kirjailijaa tavoittamasta sitä, mistä kirjoittamisessa oikeasti on kyse. Kyse on elämästä. Ihmisistä, heidän ajatuksistaan ja heidän tunteistaan. Pyrkimys älykkyyteen voi olla hyvän kirjoittamisen vihollinen.”⁹

Hyvän valokuvan käsite voi olla kuvien tekemisen tiellä??

Knausgård kirjoittaa todellisuudesta, reaali maailmasta, arkikokemuksesta. Olen hullaantunut tähän (näennäiseen?) totuuteen. Toisaalta taas McGinley kuvaa fantasiamaailmaa, rakastan sitä iloa, väriä ja vapautta! Välillä elämä on kevyttä, mutta elämä on painava. Sanat ovat painavia. En ole runoilija, sanojen kautta olen tottunut pyrkimään totuuteen, ehkä se johtuu siitä, että olen kirjoittanut päiväkirjaa kuusivuotiaasta saakka. Ja päiväkirjoissahan puhutaan aina totta. Kuvaan ei ole vain yhtä tulkintaa, kuva ei paljasta niin suoraan, en tunne itseäni niin paljaaksi, paljastetuksi, paitsi haluaisin.

Katsoin dokumentin Knausgårdista, jossa hän puhui teoksen ja elämän välisestä suhteesta, siitä kuinka ei vain tekijä muokkaa teostaan, vaan myös teos on tekijänsä muokkaava. Hän kertoi, kuinka kirjat kirjoittamisen jälkeenkin muokkaavat hänen elämäänsä.¹⁰ Minunkin kuvani vaikuttavat minuun, kuten minä niihin. Välillä olen niin lähellä kuviani (tai ainakin ajatuksista kuvista, koska eihän mulla mitään kuvia edes ole, tai no on nytkin neljä filmirullaa ja pidin niistä kuvista ehkä tunnin ja ajattelin syyn olevan että niitä ei ole tehty taiteeksi mutta sitten en taas pitänyt niistä koska ajattelin että nyt pitäis tehdä taiteellista opinnäytetyötä ja pitäis tehdä siis **taidetta** ja nämä kuvat eivät ole taidetta ja puolet kuvista on Pekasta ja koirasta ja talosta ja vähän Marjasta ja ne ovat minulle tärkeitä ja merkityksellisiä mutta eivät ne ole merkityksellisiä kenellekään muulle ja nehän on skannattukin ihan väärin ja sommittelu on tylsää vaikka valo on ihan hieno ja minulla ei ole mitään sanottavaa ja minulla ei ole AIHETTA), että sokeudun niille, mutta myöhemmin näenkin asiat uudella tavalla. Kuvat jotka koskettivat, tai joista pidin, eivät kosketa enää. Mitä tapahtui? Kuvani muuttivat minua ja kuvieni ja minun välistä suhdetta. Sitä mihin työskentely johtaa, ei voi etukäteen tietää. ei voi tietää, mitä saa aikaan. ”Musiikki nostaa ihmisen ilmaan ja laskee hänet takaisin maahan toisessa paikassa”¹¹.

---kaikki maailmassa virtaa... Jos ajattelet lapsuuden kotiasi, menet siihen taloon muistoissasi---(yksityiskohtia---saarniparketti,)----yksikään partikkeli kehossasi ei ole ollut siellä. Kaikki virtaa, uusiutuu, viesti välitetään seuraavalle, muistot-----

Foucault sanoi kirjoittavansa tullakseen muuksi kuin on¹².

Sanat ovat niin **painavia**. Riittääkö valokuva?
Onko valokuva minulle edes tärkeä.

”Spontaanin ilmaisun kaksi päävihollista ovat ummehtunut aines ja laskelmoiva tyrkytys. Materiaalia synnyttäessä on saatettu pohtia pitkään ja hartaastikin, mutta tästä huolimatta ilmaisu vaikuttaa spontaanilta, jos aines liittyy kiinteästi johonkin nykykokemukseemme.”¹³

” Ilman tunnetta meillä saattaa olla käsityötaitoa, muttei taidetta; tunnetta saattaa kyllä esiintyä voimakkaanakin, mutta jos se ilmenee suoraviivaisesti, tuloksena ei ole taidetta.”¹⁴

”Eiks buddhalaiset ajattele suunnilleen, että tunteet on haitallisia, elämän esteitä ja täällä me taas ajatellaan, että tulee olla tunteissa kiinni?” Huomautti Aura. Pekassa on muuten loistavaa draamantajua, kuten, kuinka vahvasti koki tunteella, kun farkkurotsin niskassa ei ollut ripustuslenkkiä.

valokuva ja kuolema

”Valokuva ei sinänsä ole millään tavoin ”elävä” (en usko elävännäköisiin kuviin) mutta se herättää minut eloon”¹⁵ (Ei muuten paljon huvittais käyttää tuota lainausta, on kulunut kamaa. Miksi kun aletaan puhua valokuvasta tietystä näkökulmasta, siitä kuoleman, aletaan käyttää jotain ihme nirunaru kieltä? Eikö siitä kuolemasta ja melankoliasta voitais puhua jotenkin normaalisti.) Roland Barthes siis väittää valokuvan olevan kuolema, mutta niinhän ranskalaiset nyt yleensä päätyvätkin joko hurmukseen, hulluuteen tai kuolemaan. Minulle valokuva on elämä, parhaimmillaan verta, lihaa ja räkää elämän kaikissa väreissä. Barthes oli fiksu jätkä, enkä taida käydä väittelemään hänen kanssaan. Jos olisin fiksumpi, tai edes kiinnostuneempi teorioista, ehkä yrittäisin. Totta kai kuvasta voi syntyä nostalgisia tunteita ja surua, surumieliset tunteet ovat yhtäläillä elämää, kuten ilo ja keveyskin. Valokuvassa on hetki, joka meni, eikä koskaan palaa. Mutta iloitseeko siitä, että asian on kokenut, vai sureeko menetettyä? Jos

elää menneessä, eli menetetyssä, nykyhetki ohenee ja tulevaisuus värityy, kunnes se lakkaa palvelemasta elämää. Menneisyydestä tulee vankila ja tulevaisuudesta puolestaan harha, ja siitä välistä katoavat nykyhetket----- Tillmans on ihana optimisti! Mä en kestä pessimismii ollenkaan, enkä sitä melankoliaa, en mun elämässä, enkä kuvissa! SILTI mun kuvissa ON melankoliaa...hmm... Puhunko mä itseni pussiin koko ajan? Onko oikeasti **vaikeaa** tehdä positiivisia kuvia? Olenko yrittänyt? Ja jos on, johtuuko se valokuvan perusluonteesta? Vai omastani?? Pitää ehkä katsella albumikuvia, ei omia...mainoskuvia? Oikeesti tunnustella mitä ne kuvat mussa herättää...

Joycen kommentti Hockneyn näyttelystä; **”feeling more exited and wanting to go back to life... it was full of life and theres death in almost every other photograph that i know.”**¹⁶

-----Ja useimmiten en kuvaa, vaikka näen hetket kuvina, valokuvina, kuva tuo hetken vahvemmaksi ja eilisen lähemmäksi. Aamuina kuten tämä kun aurinko ei paista, muistan kun paistoi. Pekka istuu vaaleassa nojatuolissa kädet leväten sen puisilla osilla. Keltainen kauluksellinen t-paita, tummansiniset kolmiraita tuulihousut ja sen lattian vuoksi villasukat. Valo piirtää sälekaihtimien läpi raidoituksen huoneeseen ja keltaiseen paitaan. Syksyllä valo ei viillä, vaan elää ja läikehtii. Mutta liittykö tuohon kuvaan (jota en kuvannut, minulla ei ollut kameraa mukana. Valokuvaaja ei saisi koskaan olla niin laiska että unohtaa kameransa!) haikeutta? Voinko muistaa hetken muuta kuin haikeudella, voinko muistaa puhtaalla ilolla? Liittykö muistoon aina haikeus ja valokuvaan aina muisto? Onko valokuvan perusluonne siis melankolinen? Vai onko kyse elämänasenteesta ja katsomisen tavasta..!?! (Pateettista...)

Ei rakkauteen liity pelko sen menettämisestä. Vai liittykö? Luottamukseen kuuluu myös se, että vaikka riidellään, tietää, ettei toinen lähde pois. Tajusin, että pelkään torjuntaa, ja että en yritä isoja asioita, koska pelkään epäonnistumista (ja **ettei minulla ole voimia**, etten jaksaa). Olenko mä aina tehnyt niin, teeskennellyt ettei kiinnostaa, luovuttanut jo etukäteen, ettei tarvitse epäonnistua tai tulla torjutuksi.

Valokuvan voi nähdä vain oman historiansa ja kokemustensa läpi, niin kun kaiken muunkin maailmassa. ”Mikään silmä ei ole puhdas, mikään katse ei ole tyhjä, mitään ei nähdä sellaisena kuin se on itsessään. Tämän kysymyksen kohtaamisessa taiteen merkitys pakottautui esiin.¹⁷” Näkeekö toista ihmistä oikeasti koskaan omana itsenään, näkeekö hänet vain omien toiveidensa, odotusten ja kokemusten heijastumana. Nähdä toinen sellaisena kuin hän on, sellainen vaatii tietoista katsomista. Useimmiten sen unohtaa. Muistelen Avedonin sanoneen, seinällä oleva kuva ei ole kuva isästäni, vaan siinä ovat minun tunteeni isääni kohtaan ja isäni tunteet minua kohtaan.

Olen opetellut kääntämään ajatukseni, ajattelemaan uudella tavalla. On ollut pakko. Ajattelu rakentaa ratoja aivoihin, aivan konkreettisesti. Ajatukset soljuvat aina samaa rataa, aina samaa rataa, ellei ajatuksia ala aktiivisesti muuttamaan ja päättää näin rakentaa uuden reitin. Se ei tapahdu nopeasti, vaan toistamalla, kerta ja päivä toisensa jälkeen, aikojen kuluessa huomaa ajatusteni muuttuneen.

Ehkä valokuvia ei pitäisi AJATELLA niin paljon

Olen käyttänyt melankolia sanaa huolimattomasti, huomaa, määrittelemättä mitä se tarkoittaa. Lähetin Auralle mun tekstiluonnoksen luettavaksi, Aura kommentoi; ”Melankolia ei ole pessimismia, eikä negatiivisuutta. Mä ymmärrän melankolian positiivisena tunteena. Se on tunneherkkyttä, aistien terävöitymistä. Ajattelun ja tunteen yhteyttä (joka muuten on se miksi taide kiinnostaa). Mitä muuta on elämä kuin jatkuvaa muutosta, menetystä ja uuden juhlintaa----- Kokemus kaiken limittymisestä, yhteydestä, ei voi tehdä eroa elämän ja taiteen välille, kuvien, ne alkavat vaikuttaa toisiinsa, tie jolta ei ole paluuta. Musta se on melankoliaa. Tiedostaminen. Se tuo jonkinlaisen vastuun. Vastuun ottaminen itsestään. Se muuttaa elämää radikaalisti, kokemusta. Musta

sekin on melankoliaa.” Kaikesta huomaa, että Aura rakastaa valokuvia. Mä rakastan merta, tuulta ja mun perhettä, mutta **rakastanko valokuvia?** (Ja taas kun aloin selaamaan valokuvakirjoja, voin sanoa että ainakin pidän tosi tosi paljon, rakkaus on aika iso sana...) Joskus kuvissa on mysteeri, ehkä se onkin se, mikä mun pitäisi selvittää....toisaalta, sanoista ei ole apua elämän salaisuuksien säilyttämisessä. Ehkä me **puhutte** kuvista liikaa... ”Sellainen minkä voi nimetä, ei voi pistää todella?”¹⁸ Bartheskin tuumaa.

Melankolia; alakuloisuus, masennus. (sivistyssanakirja.fi)

Valokuvissa näyttää aina olleen haus Kempaa. Aivan kuin elämä olisi puristuneena kuvaan.

”Valokuvaajat ovat kuoleman asiamiehiä...joka pyrkiessään säilyttämään elämää tuottaa kuolemaa... valokuvan myötä tulemmme latteaan kuolemaan...ikään kuin kuoleman kauhittavuus ei olisi nimenomaan sen latteassa arkipäiväisyydessä!” Barthesia tämä *on ollut* ei lakkaa hämmentämästä...ei voi heittää valokuvaa pois, heittäisi samalla pois elämän ja rakkauden...¹⁹ Voin samaistua... TÄMÄ-ON-OLLUT, tällainen ilmeisyys voi olla hulluuden sisar, ikään kuin kuva ei karrikoisi sen esittämää kohdetta vaan sen olemassaoloa. Barthes odottaa valokuvasta kohteen poissaoloa samaan aikaan kuin sitä, että kohde on ollut siinä missä sen näkee. Se ei ole siinä mutta on kyllä ollut.²⁰

Kattokaa hei tätä maisemaa.... Ihan kuin mä.... Kontrasteja.

Hullu vai kesytetty? Luin eka kertaa valoisan huoneen loppuun (vihdoin), onhan se hieno teos. Valokuvan hulluus, sitä täytyy miettiä...

Tämä talo on niin hiljainen. Tästä nurkasta näen aina saman näkymän, muutos tapahtuu valossa, säätilassa, vuorokaudenajoissa ja kuukausissa. Viime viikolla tilhet tyhjensivät pihlajan, päivät lyhenevät, valon väri muuttuu. Tämä on ensimmäinen ja viimeinen syksyni täällä, tulen näkemään jokaisen vuodenajan kerran. (Hei, enneaikaista melankoliaa!) Pitäisikö tämä näkymä dokumentoida? Yksi valokuvan erityisominaisuus on, että se voi näyttää ajan kulun.

Pekka sanoi, että aluksi hän ei ollut varma olenko lintu vai kala, sitten hän ymmärsi, että se on elämäniloa.

2

optimismi

Olin lainannut kirjastosta Wolfgang Tillmansin kirjan, jota raahailin mukani kuten muutamaa muutakin kirjaa, enimmäkseen turhan takia, aikeenani oikein keskittyä tutkimaan valokuvia. Pysähdyin katsomaan lentokoneessa otettua kuvaa *AA Breakfast*²¹. Kuvassa mies pitelee housuista ulos kaiveltua puoliheijarissa olevaa penistä kädessään. Sylissä on tarjotin, tarjottimella lentokoneateria; hilloa muovirasioissa, tuoremehua ja pari viipaletta palanutta paahtoleipää. Sormessa on kihlasormus, huomaa, mies on nuori. Kuva on otettu nopeasti ja vähän salaa. Naapuriseurueen äiti suuntasi minuun paheksuvan katseen, mietin mitä helvettiä tämä tarkoittaa. Kuva on oikeastaan huono (kuinka **voim** sanoa että kuva on huono, olenko naulannut kiinni jonkun hyvän kuvan määrään??), miksi edes katson sitä? Ei se ole peniksen takia, ei se ole sommitelma, ei värit, ei se ole kuvan ”aihe” (mikä se on?), se ei ole mikään yksityiskohta kuvassa (Barthesin punktum²²). Jotain kuvassa on, **jotain**, sellaista suoraan elämästä ja intiimiä... ”Aidsin uhka on ollut kanssani koko seksuaalisesti aktiivisen elämäni ajan, joten kaikki juhlinta ja ilo ja keveys töissäni on aina ottanut paikkansa tämä todellisuus mukana,²³” luen. ”Otin still lifen ruuasta, joka oli lentokoneessa viimeisen hotelliyön jälkeen matkalla takaisin sairaalaan. En koskaan selittänyt tätä, koska en koskaan halua tuoda henkilökohtaista elämäni työhöni suoralla tavalla.²⁴” Tiesin siinä kuvassa olevan jotain...JOTAIN!! Tillmans ei puhu menetyksestä ja aidsista kuvissaan, ei suoralla tavalla. Siksi ne kuvat puhuvatkin monesta asiasta. ”Kaikki ei ole henkilökohtaista, vaikka se onkin yksi taso. Katsojaa pitäisi rohkaista tuntemaan lähelle omia kokemuksiaan ja tilanteita, samankaltaisia joita olen esittänyt töissäni.²⁵”

”IT IS DOCUMENTATION, BECAUSE IT DOCUMENTS THE FANTACY?

YES.²⁶”

Tuokin on sitä valokuvan hulluutta.

Kaikki liittyy kaikkeen, yhteen ja samaan, ajatukset, rakkaus, taide, työ, elämä, lenkkeily, mitä hän on minulle, samaan aikaan olen jotain muuta ja jossain toisaalla, minä toiselle, hän toiselle, minä itselleni, hän itselleen, isälleen, entisille naisystävillään, äidilleen, asiat tapahtuvat samalla hetkellä, päällekkäin, olin siinä vaikka halusin olla toisaalla, ajatuksissa, omissani, toisten, tarvitsen yksinäisyyden pintoja, kaipasin aistimisen ajattelemista enemmän kuin itse aistimista, kynttilät, katoon rummuttava sade, hiipivä pimeys. Joskus kun tietää tunteella, mutta ei osaa sanallistaa, onko se ymmärrystä, enkä mä hitto saa siitä ajatuksesta nyt kiinni, eli ajattelinko edes mitään-----On niin outoa, että ennen kuin tiesinkään, että Tillmansilla on henkilökohtainen taso kuvien takana, ne kuvat silti aina tuntuivat jossain. Katson niintä kuvia aina uudelleen; hedelmiä, kasetti, sytkäri, aikakauslehtiä, mitä tämä on? Mistähän sekin johtuu, että sellaisen saa kuviin, siis sellaisen ihmeellisen tunteen, että ne kertovatkin jostain muusta, kuin että kuvassa on hedelmiä, kasetti, sytkäri ja aikakauslehtiä. Onko se jotain rehellisyyttä? Voiko sellainen tulla kuvasta läpi? En tiedä. Minusta tuntuu, että minun pitäisi olla rehellisempi. REHELLINEN.

”Koska elämä on hauras ja sinun täytyy juhlia sitä, eikä vaipua epätoivoon sen faktan edessä, että se on hauras, koska se vain on. Olen optimisti, koska se ei vaikuta vain minuun, - se vaikuttaa meihin kaikkiin. Se tuo meidät kaikki taas yhteen ja on siinä mielessä osa sopimusta. Olemme kaikki tasavertaisesti kuolevaisia.²⁷”

Elämää ei ole ilman kuolemaa, eikä iloa ilman surua. Ei valokuvissakaan. Maku tulee kontrasteista, niin elämässä kuin kuvissakin. (Tässä on nyt oikeasti sellainen kohta, että pitää alkaa tutkimaan niitä kotona olevia valokuvakirjoja huolella ja siltä pohjalta muodostaa mielipide, McGinley, Tillmans, Nan Goldin, Larry Clark, Hockney.)

Kyllähän valokuvan taika liittyy paljonkin siihen, että valokuvaa yksinkertaisesti pysähtyy tarkastelemaan, kuvaa todellisuudesta, yksityiskohtaa, jota et muuten katsoisi. Katson Tillmansin *LA still life* kuvaa, mietin, mitä on nuo pienet ananakset tikkujen päässä, entä nuo bataatintapaiset, jotka lojuu pöydällä omenan, porkkanan ja muun sälän kanssa, tuolit ovat vaaleanruskeaa nahkaa.²⁸ Aika estetisoitua oikeastaan, ei haittaa, valokuva on visuaalinen laji.

Still life taiteen historiassa? Barokki, maalaustaiteen historia... En tiedä onko tarvetta mennä niihin aiheisiin tässä sen enempiä...Ehkä katsoa ainakin Laura Letinskyn kuvia... Äkkiseltään Letinskyn kuvat ovat hienoja, mutta kauheen kauniita, estetisoituja, jotain ällöttävää niissä on... Visuaalisia, mehukkaita ja taidokkaita valokuvia, mutta elämänmaku niissä ei kyllä ole. Tutki tarkemmin, vertaa Tillmansin still life kuviin, niissä ON se elämänmaku. Johtuuko siitä, ettei ne eivät ole lavastettuja, tai ei ainakaan studiokuvia. Joo, en mä oikeen usko, että Letinskyn kuvat kuuluvat elämään. Onko still life juuri kontrastien takia elämänmakuinen? Paitsi että Letinskyn eivät ole ja Tillmansin ovat. Johtuuko Tillmansin kuvien elämänmaku niiden (näennäisestä?) satunnaisuudesta? Kaunis/ruma, elävä/kuollut... Kuva täynnä ristiriitoja, ja luultavasti siksi niin mielenkiintoinen. Pekassakin on yllättävän paljon ristiriitoja. Sitä on vaikea määrittellä.

Taiteen vaikutus ei perustu selkeyteen tai yksiselitteisyyteen, vaan ristiriitoihin, taiteen kykyyn herättää mielikuvia ja saada henkinen prosessointi liikkeelle. Taide saa esiin tunteisiin perustuvia mielikuvia, jotka eivät ole järjellä selitettävissä.²⁹

Onko kaunis vähemmän kiinnostavaa, onko kaunis vähemmän totuudenmukaista, ja johtuuko se siitä, että elämä ei enimmäkseen ole kovin kaunis? Ja taas hetkittäin elämä on niin sairaan kaunis että sattuu. Välillä ajattelen, että jos tämä hetki onkin elämäni paras, ja tämän onnellisempi ei vain voi olla, ehkä näin onnellista hetkeä ei koskaan enää tule, kun täyttyy reunojaan myöten ja odottaa, että kaikki tulvii yli... Onko kaunis automaattisesti vähemmän syvällistä ja vakavasti otettavaa? Samoin kuin iloluonteinen ja positiivinen helposti luetaan pelkästään kevyeksi ja pinnalliseksi. Pitääkö taiteen olla vakavaa ollakseen uskottavaa? Onnellisilla ihmisillä ei ole tarinoita ja tarinat ovat tarinoita virheistä. Ainakin kiinnostavimmat. Paitsi, mikä tahansa tarina on kiinnostava, jos on hyvä tarinankertoja.

”Huomasin valokuvan olevan erittäin voimakas työkalu, koska niin kauan kuin se näyttää todelta, se vastaanotetaan totena.” Tillmansille tuo valokuvan hullu ominaisuus oli perusta tyylille, jonka hän kehitti.³⁰

Hockneyn duuneista tulee hyvä mieli, niistä saa energiaa. Näkisinpä niitä jossain oikeasti! Niissä on jotain elinvoimaa, sekä maalauksissa että valokuvissa. Hockney on optimisti. ” To express the joy of life. Of living, however bad it is. Art by its nature must be optimistic in wanting to communicate.”³¹”

Hockney on kyllä innoittava, ne värit! Ja se intohimo (pakkomielle?) jolla hän kuvia tekee-----tekisin punaisen, keltaisen, ja turkoosin still lifen, täynnä elämää ja ristiriitaisuuksia, palasista kootut, maalaukselliset, suuret, kiiltävät... elää, hengittää, kävellä duunien päällä ja kirjoittaa niihin muistiinpanot-----Musta tuntuu, että olisin ollut kiinnostavampi maalarina kuin valokuvaajana. Olen helvetin tylsä valokuvaaja. Valokuvani eivät näytä minulta. On syksy, kohta loppuu valo ja väri. Pekka lähtee Las Palmasiin, olisin halunnut lähteä mukaan, kuvaamaan, siellä olisi turkoosia! Ei ole rahaa ja hommiakin on yhtä aikaa. En tarvi lomaa, mieli tekee tehdä enemmän töitä.

kehollisuus

Jäätävän kylmä. Kuvasin yöllä ohikulkevia laivoja, tuuli, horjuin mustien kivien päällä vieläkin mustemman veden rajoilla, sormet lämpenivät vasta tuntien kuluttua, kuvista tuli tavanomaisia, pitkästä aikaa nautin kuvaamisesta.

Armoton tuuli, kylmät yöt, selkäkrampit ja purkeittain pikakahvia, rinkka ja peltinen muki. (Etsi nuo muistiinpanot! Kun ihmettelin, kuinka monta hyvää hetkeä päivässä VOI olla. Ja tuuli, se TUULI!! Ja ne kaikki munatut filmirullat, kylmä, kuumuus, hiekka, päivittäiset vaellukset, hullut meret toinen oikealla, toinen vasemmalla. Olin niiiiisiin elossa ja ONNELLINEN!!)

Olen enemmänkin fyysinen kuin älyllinen ihminen. On minulla jonkin verran älykkyyttä, tai ainakin järkeä, tai ainakin kuvittelen niin, mutta en ole niitä, jotka elävät teoreettisen pohdiskelun varassa. Vasta kun lihaksiin sattuu, keuhkoihin pistää, ja sormet ovat niin jäässä, että on vaikea ladata filmiä kameraan, vasta sitten kun nauran, palelen, ryömin, painin, kun tuulee, sataa, tuoksuu, maistuu, silloin erotan ääriiviivani, ja ehkä ymmärrän jotain. (Hiiteen ymmärtäminen, silloin olen ONNELLINEN!) Valokuvaajana voi halutessaan olla elämän keskipisteessä, tuulessa ja tulessa. Maalari voi maalata kuvan vedenalaisesta maailmasta, mutta valokuvaaja on se, joka jäädyttää perseensä hyisessä vedessä. Ja vielä joku väittää (ai kuka?), että valokuvauksesta puuttuu fyysisyys! Keho voi olla mukana kuvaamisen hetkessä tavalla, joka kiinnittää minut elämään. Valokuvauksen tapahtuma on muutenkin aika paljon enemmän kuin napin painamisen hetki. Kuva ei tiivisty yhteen hetkeen.

Antaako fyysinen toiminta olon tilanteen hallinnasta?

Ensimmäisen vuoden opinnoissa kuvasin yöllä vintillä omia jalkojani. En uskaltanut kuvata muitakaan ihmisiä, tai oikein muuallakaan. Voisiko minusta kuvaamisen kautta tulla rohkeampi? Kohdataanko kameran kanssa oikeasti, onkin sitten eri asia. Kerro Juhannuksesta, niistä kuvista jotka otin Leenasta ja Arista, kun en todellakaan halunnut poistua kotoa, mutta halusin (tarvitsin!) kuvia, joten lähdin. Naapurin mies fillaroi mun seurana ensimmäiset kymmenen kilometriä näyttäen hyvän reitin, korjasi mun pyöränkin matkalla, selkä kramppasi, perillä saunottiin ja uitiin siellä lähiön kellarin uima-altaassa, Ari sammui ensin. Leena kekkuloi vielä tovin ilman housuja, Mikko tuli käymään (toinen kurotus kohti vastakkaista sukupuolta.), hahmoja, tapahtumia, sisältöä, kipu kääntää sisäänpäin. Voisin kertoa tällaisia tarinoita, mutta paremmin. Yksityiskohtia! Kuvista ei tullut kylläkään kovin hyviä, olisi pitänyt ottaa aikaa kuvaamiselle, mutta koin ristiriitaa läsnäolemisen ja kuvaamisen kanssa.

Valokuva ruuasta aktivoi samoja osa-alueita aivoissa kuin itse ruuan katsominen, kertoi Granö jostain tutkimuksesta. Valokuva herättää kehollisia muistoja; kuumuus, suola iholla, tuoksut, kauneus, suru, ilo. Kuvalla on vahva voima.

Minulle valokuva on parhaimmillaan elämänmakuisempaa kuin muut kuvataiteen lajit. (Olenko vielä ja oikeesti tätä mieltä?? Miksi en sitten jurytyksessä puolustanut valokuvia raivokkaammin, eivätkö ne olleetkaan täynnä elämää? Ei ne olleet! Miksi? Nykyvalokuva? Kliiniä? Mitä? Ja eihän se ole edes niin, että vain elämää pursuavista kuvista pitäisin! Ei! Ja valokuvaha on sitäpaitsi aina jollain tavalla kiinni elämässä. Valokuva on jälki, indeksisyys on yksi keino tulkita valokuvan luonnetta, kapea tosin, tästä puhui Ari Kakkinenkin luennolla. Missä mun vanhat luentomuistiinpanot??)

Kyllä, läsnäolo tulee fyysisyydestä. ?

”Mitä tiedostamattomampi olet, sitä enemmän olet osallistuja. Niillä nyrkkeilijöillä joista kirjoitin, muistathan, oli uskomattoman vahva läsnäolo. Se taas merkitsi että he eivät olleet oman itsensä katsojia, eivätkä se siis muistaneet mitään. Eivät mitään! Elä hetki kanssani tässä ja nyt, sellaisen tarjouksen he tekivät. Heille se on käytännöllistä, koska heidän on aina noustava uudestaan kehään, ja jos on saanut edellisellä kerralla selkäänsä, sitä ei kannata muistella kovin tarkkaan, muuten on mennyttä. Heidän läsnäolonsa oli silti aivan ainutlaatuista. Se täytti kaiken.³²⁹”

Kun tapaan uuden ihmisen, minulle olisi luontevampaa ottaa painimatsi, kuin aloittaa keskustelu.

kuvat eivät ole sanoja

Kirjoitan koko ajan, olen aina kirjoittanut. Jos en pysty kirjoittamaan, kirjoitan siitä, että en pysty. Sen sijaan en voi väittää, että kuvaisin koko ajan. Kuvaamisen sijaan saatan kirjoittaa kuvaamisesta, kuvista, tai sitten siitä, että ei ole mitään kuvattavaa, ei ole mitään sanottavaa. Saatan miettiä työni puhki ennen kuin olen aloittanutkaan niin, että merkitykset katoavat, ja tarve tehdä asiat kuviksi on kadonnut. Jos ajattelee riittävän pitkälle, mikään ei tarkoita yhtään mitään. **Miksi? Mitä tämä kuva tarkoittaa?** Kysymykset tulevat liian suuriksi, ja lopulta ei tee yhtään mitään. Kaikkea ei tarvitse perustella, varsinkaan etukäteen. Teen merkittäväksi sen minkä kuvaan. Ajattelemalla ei voi tehdä, vain tekemällä voi. (Sanon näin, mutta silti vain jatkan ajattelua tekemisen sijaan.) Minulla on sanat asioiden määrittelyyn, kuvat eivät ole määrittelyä tai täsmentämistä varten. Teen kuvia, koska kuvat ovat kuvia, eivät sanoja. Toinen ei ole toista kiinnostavampi, mutta erilaisia ne ovat. ” Suoraan värien, sävelien ja kuvien ehdoilla ajattelemisen on teknisesti erilainen toimenpide, kuin ajattelemisen sanoilla. Kuitenkin vain taikausko olettaa sanallisen ajattelun olevan hallitsevampaa siksi, että maalausten ja sinfonioiden merkitys ei välity sanojen tai runouden merkitys proosan avulla. Jos voisimme ilmaista kaikki merkitykset asianmukaisesti sanoin, ei kuva tai säveltaidetta olisi olemassa. On arvoja ja merkityksiä, jotka voi ilmaista välittömästi näkyvin ja kuuluvuin ominaisuuksin. Sen kysyminen, mitä ne tarkoittavat sanoiksi puettuna, on niiden tunnusomaisen olemassaolon kieltämistä.³³”

Pitäisi ympäröidä itsensä kuvilla

Tillmanskin hiiltyi dokumentissa; ”Heti kun joku näkee valokuvan hän haluaa tietää mitä siinä on. Ei kuvaa pitäisi lähestyä sillä tavalla! Miten eka kysymys VOI olla missä se on otettu? Maalauksen edessä voi spekuloida, se voisi olla tämä, tai tuo...valokuvassa jokin on. Piste. This is this. Its so irritating! Im not intersted in that. Im not representing my studio. Its a fictious room. What does is have to do with documentation? Its the space in my head I made the picture of.³⁴”

Barthes sanoo, että valokuvan olemuksena on vahvistaa mitä se esittää³⁵. Knausgård myöskin kirjoittaa aika paljon kuvista, ja aika hienosti kirjoittaakin, hyvä ajattelija. Hänkin selkeästi rakastaa kuvia. Kirjassa oli kohta, jossa hän kävelee metsässä vaimonsa kanssa ja näkee, että kaikki on kaunista, mutta vasta kun hän näkee samat asiat kuvassa, puut, lumen, vasta silloin asiat saavat merkityksen.³⁶

Ajattelemalla pääsee välillä muuten tosi pitkälle kuvien tekemisessä.

aiheen määrittelyn merkitys

Portfoliokatselmus, armoton helle, hiki, hermostutti, vähän. Portfoliossa kaikki sekaisin, meri, hevoset, asetelmat, ihmiset. Todd Hido, isokokoinen jenkki, ei liikaa hiuksia, mustasankaiset silmälasit, liian iso tumma pikkutakki, iso nenä, puhuu paljon, kuvaa outoja taloja ja nuoria naisia. Hido kertoi minulle toimineensa 20-vuotta opettajana, eikä ole koskaan kysynyt oppilailtaan mikä sun aihe on. Hän neuvoi; ”If anyone ask’s, you say your subject is life. **Your subject is LIFE.** ”

Ennen joku piirsi hiiren. Nykyään hän tutkii tai käsittelee hiirtä.

Olin kiinnostunut Tillmansin kuvista ja pidin niistä, mutta se hetki kun löysin Tillmansin oli vasta kun hän oli SELITTÄNYT kuvansa. Riittävätkö kuvien esittämät kysymykset, avaukset ja mahdollisuudet? Kyllä mä koen ristiriitaisuutta, kaipaanko selkeämpää viestiä tai aihetta vai en. Mietinkö siksi, ettei aiheen määrittely ole niin tärkeää, koska minulla ei ole aihetta. Ehkä kuvissa itsessään ei ole mitään, ehkä merkitykset ovatkin kokijan tajunnassa

Isoja asioita ei voida tuoda esille ilman yksityiskohtia

Keskustelu Marjan kanssa. Marja sanoi, että mun kuvaamissa setäni vaatteissa on henkilökohtainen lähtökohta ja syy, ja että taas ne pikkuhousukuvat, jotka kuvasin Latvian työpajassa, ne on tehty taiteeksi. Se ongelma mulla juuri onkin niiden kuvien kanssa, NE ON TEHTY TAITEEKSI! Jotain niissä kuvissa on todella teennäistä, ne irtoavat elämästä ja kokemuksesta. Mä mietin jo kuvatessa, että jos löydän asetelman, jossa olisi sitä elämää ja kuolemaa, still life, joka olisi hienon näköinen, mutta siitä puuttuu tarina, historia ja henkilökohtainen tausta, niin se ei riittäisi. SE EI VAAN RIITÄ.

”Spontaanin ilmaisun kaksi päävihollista ovat ummehtunut aines ja laskelmoiva tyrkytys. Materiaalia synnyttäessä on saatettu pohtia pitkään ja hartaastikin, mutta tästä huolimatta ilmaisu vaikuttaa spontaanilta, jos aines liittyy kiinteästi johonkin nykykokemukseemme.³⁷”

Eikä taideteos sitä paitsi ole mikään matemaattinen yhtälö, ei sitä pidä ”ymmärtää” siinä mielessä

Knausgård kirjoittaa; ”... ajattelu oli kokonaan toimintaa joka suuntautui kokonaan toissijaisiin ilmiöihin, maailmaan sellaisena kuin se ilmeni filosofiassa, kirjallisuudessa, yhteiskuntatieteissä, politiikassa, kun taas maailma jossa elin, nukuin, söin, puhuin, rakastin, juoksi, se joka haisi, maistui ja kuulosti satoi ja tuuli, tuntui iholla, pysyi ulkopuolella eikä ollut ajattelun aihe.³⁸” Onko näin käynyt myös (valokuva) taiteen kohdalla (yleistäen)? Teemmekö taidetta taiteen vuoksi ja kuvia TAITEEKSI, katoamme abstrakteihin argumentteihin päämme sisällä ja irtaudumme alkuperäisestä kokemuksesta.

Mun kuvat ei ole hyviä. Ei ne ole huonoja, mutta ei ne ole hyviä.

Jos mä olenkin taiteilijaksi naamioitunut koristelija.

valokuva ja rehellisyys

Tillmans dokkarissa; ”Huomasin jo alussa, että linssin läpi voi tuoda merkityksen paperille. Jos on rehellinen ja avoin, myös itselleen, on mahdollista, että kuva on enemmän kuin osiensa summa.³⁹” Miten ollaan rehellisiä itselle kuvattaessa? Milloin mä olen rehellinen? Kait sitä helposti alkaa tekeen ”taidetta”.

Kuvien kautta voi luoda enemmän elämää (ja merkityksiä) kuin oikeasti on. Teen asiat merkityksellisiksi; sen minkä kuvaan, sen mistä puhun, mistä kirjoitan. Sitä elää tätä elämää ja tuntuu, ettei mitään tapahdu. Arkea, ponnistelua, väsyttää, välillä nauretaan ja välillä pannaan, ei se tunnu tässä arjessa elämän yltäkylläisyydeltä. Olisi ihanaa saada runsautta kuviin, tarinaan se tulee kun tarinan tiivistää niin, että välistä katoaa se tyhjä tila, kun mitään ei tapahdu, kun syödään aamupalaa keittiön kelmeässä keinovalossa, ulkona on keskiharmaata ja koira nukkuu matolla. Ei sitä halua kuvata, ei sen halua olevan totuus elämästä. Ei kuvissakaan. Voisinko mä tehdä niin, vähän valehdella ja värittää totuutta? Vai kertoa totuuden niin suoraan, ja niin yksityiskohtaisesti, että siitä tulee kiinnostavaa. Huomaan ristiriidan, mutta ei minun tarvitse valita. (Tässäkin piilee se valokuvan hulluus!) ”Valokuva on yhtäaikaaisesti sekä luotettava, että epäluotettava todellisuuden kuvaus, ”elämän kaltainen harha⁴⁰.” Mutta miten ollaan rehellisiä valokuvan kanssa? Mitä ihmettä se tarkoittaa? Sanojen kanssa on eri. Sanat ovat painavampia. Mä en ole niin hyvä kirjoittaja, että osaisin arjen kuvauksella kertoa jostain suuremmasta. Tai mistä mä tiedän, en käytä mun koko potentiaalia.

Ei arki ole harmaa, arki on järkyttävän kaunis. Nytkin on kaunista. Voin istua tässä talossa tämän valon ympäröimänä, joka vaeltaa aamun aikana olohuoneen koillisen puoleisesta ikkunasta nurkan taakse seuraavaan

Yksi suurimmista peloistani tavallisessa elämässäni on, että ihmiset suuttuvat minulle.

Kaikki sekoittuu, ei elämä ole järjestyksessä, ei vaikka käyttäisi kalenteria, päivät, hetket, muistot. Asiat ja havainnot tapahtuvat samanaikaisesti, Pekka varjonyrkkeilee, omenasose maistuu kanelille pähkinä tipahti lattialle koira jyräsi tassuja ovi aukeaa ja loppuun jää laittamatta piste -----
-----Hei, SIKSIKÖ tykkään Tillmansista?? Tillmansin kuvien kokonaisuudessa ON sellainen ominaisuus, että kaikki on päällekkäin, sekoittuu ja ovat jotenkin samanaikaisesti. Entä jos kirjoittaisin Tillmansin kuvat, olisiko se juuri näin, asioiden yhtäaikaisuus, satunnaisuus ja päällekkäisyys? Elämän moninaisuudesta syntyy elämän kokonaisuus, mutta se on hallitsematon, monenkirjava ja epätäydellinen. Tällainen maailmankuva on (kokemukseni mukaan) varsin todenmukainen.

Pekka nukahti, valkoinen t-paita, lukuvalon valo ja varjot, en hakenut kameraa, se on vaatekaapissa, lattia narisee ja on aikainen herätyt

paljastaminen

Tehtävä; päiväkirja, sivu päivässä. Kuten aina, kirjoitin kaiken. En uskonut, että kukaan voisi IKINÄ, MISSÄÄN TAPAUKSESSA pyytää minua luovuttamaan päiväkirjani toiselle luettavaksi, päästämään joku (vieras) minun yksityiselle (!!)-henkilökohtaiselle (!!)-reviirilleni! Olin voinut kieltäytyä, en kieltäytynyt. Sairas työpajakonsepti, onneksi en tiennyt etukäteen mitä tapahtuisi, onneksi se kaikki tapahtui, mahtava työpaja. Päiväkirjan jakamisesta nousi syvä häpeä, pääsin yli. Ja olivatko ne edes mitään paljastuksia, häpeän kohteet ovat enimmäkseen arkipäiväisen latteita. Kaiken pitäisi olla normaalia, kaikki pitäisi pystyä sanomaan ja kaikesta puhumaan, koska kaikki ON normaalia. Mä

vihaan salaisuuksia, pimittämistä, piilottelua, arvostan suorapuheisuutta, auki olemista, rehellisyyttä. Näin henkilökohtaisessa elämässä, entä sitten taiteessa?? Mitä mä taiteessa piilottelen?? Ehkä mä ajattelen, että mun tarinat eivät ole kiinnostavia. Rehellisyys on sitä, että on auki haavoineen. Se vaatii luottamusta elämään, toisiin, ennen kaikkea itseensä. Me pelkäämme paljastuvamme, ja toisaalta en tiedä, voiko olla aidosti onnellinen tai vapaa, jos ei ole rehellinen. Ehkä opin jakamaan myös heikkouden, ehkä se on sitä vahvuutta. Ja ehkä silloin voi syntyä taidetta?

Näyttää siltä, kuin kaikilla on jotain mitä tehdä ja suunta mihin mennä

Etäännyttäminen, estääkö se liiallisen henkilökohtaisuuden? Mikä **on** liian henkilökohtaista? Onko **mikään** liian henkilökohtaista? Mitä arvoa on paljastamisella?

Epäilen, että neuvo jonka sain joskus, jonka otin pitkäksi aikaa avainneuvoksi, ETÄÄNNYTTÄ itsesi aiheesta, ei ollutkaan kovin hyvä. Lähemmäs aiheetta olisi parempi neuvo. Vai pitääköhän ensin etäännyttää, että voi taas mennä lähelle? Pinttyneimmätkin pierukalsarit esiin sanoisin minä. Se joka uskaltaa näyttää kaikki tunteet, on rohkea, ei se joka piilottaa, ja rohkein on se, joka näyttää rakkauden. Turhaan pelätään naiiviutta ja kompurointia. ”Työstää asioita ja ongelmia jotka kokee omakohtaisesti ja omaehtoisesti. Se on sitä laiffia. Sen vastakohtana ja epämiellyttävyyttä tuovana asiana on pyrkimys täyttää ja olla jotain, joka mahdollisesti sopisi annettuun taidekenttään ja puheeseen. Tässä vastakkaisuudessa luulen yleisesti olevan paljon kysymys uskottavuuden saavuttamisesta ja sen menettämisen pelosta.⁴¹” Latvian työpajan jälkeen en enää pitäisi niin kamalana, jos joku lukisi minun päiväkirjan. Se on jo luettu. Voin jättää punakantisen vihkon lojumaan. Toivon, että kaikki olisi avointa, haavat voisivat olla vahvuus. Veli Granö oli oikeassa, mä en oikeesti kerro MITÄÄN, en uskalla, peitän, mun duuneissa on pakenemisen ja piilottelun makua, ja tarina, se mikä on kiinnostava, on siellä takana.

Ollakseen auki (toiselle) on avattava haavansakin. En mä ole täysin avannut mun haavoja Pekalle. Tai itse asiassa kenellekään? Kuinka auki pitää olla? Päteekö tämä myös taiteeseen?

Tajusin, että kirjoitan mieluummin kuin teen kuvia. Kirjoittaminen on mieluisaa joka päivä, kuvien tekeminen enimmäkseen vähän pakonomaista, harvinaista ja vaikeaa. Ja taas parhaimmillaan mahtavaa. Joka kerta kun näen vaivaa päästäkseni pois laiskoista rutiineistani, on uskomatonta kuinka suuri palkinto voi olla. Täytyy vain jaksaa vääntää, hyväksyä ne paskatkin kuvat.

”Sosiaalisuus on myös sitä, että näyttää jotain, ja kätkee muun. Siitä mitä näytetään ja kätketään ollaan yhtä mieltä... se vahvistaa ”meitä”. Säätelymekanismina toimii häpeä.⁴²”

häpeä

Joku sanoi, että hieno se sun triptyykki. Hävetti ja reagoin ihan tyhmästi. Sainoin, että inhoan niitä duuneja. Pitäisi vain sanoa kiitos.

Mistä häpeän kirjoittaa, mistä pelkään kirjoittaa, mistä haluan kirjoittaa, sama asia.

Häpeä on katalysaattori

Ilona kertoi, että on tehty tutkimus aiheista, joista kirjailijat eivät kirjoita; tabut, sen aikaisen ihmissuhteet, seksi, saattoi olla muitakin. Ilona kertoi myös kirjoittajan traumasta, haavasta, jonka ympärillä tekijä pyörii. Mä en halua pyöriä haavojen ympärillä, vaan laittaa esiin kaikki vedit. Timo Hänniköinen kirjoittaa; ”Pyrkiessä rehellisyyteen täytyy kuolettaa itsensä tutkimisen aiheuttama kipu ja häpeä tavalla tai toisella. Ei saa kauhistua löydöksistään niin, että alkaa sensuroida ja kaunistella asioita.⁴³” Katso vanhat muistiinpanot! Hännikäinen, *Ilman*, muista se kirja! Rehellisyyttä! Seksistä kyllä puhutaan,

mutta ei seksittömyydestä. Kyse on taaskin siitä häpeästä. Hännikäisen kohdalla paljastamisella ON OLLUT arvoa.

Katson dokumenttia Knausgårdista...

”Esiinnyn ja pidän siitä ja samalla hävettää kun minua ollaan tultu kuuntelemaan, koska minulla ei ole mitään annettavaa

Voidakseen kirjoittaa täytyy olla vapaa, ollakseen vapaa täytyy olla häpeämätön. Muuten yhtälö ei toteudu

Sydämeni sykki toiselle kuin piti, se täytyi pitää salassa

Olen mennyt liian pitkälle anteeksipyytelyssä

Kyse on IDENTITEETISTÄ

Koska se on totta. Oikeaa elämää, eikä

EPÄMIELLYTTÄVÄÄ.⁴⁴”

Siis, minähän häpeän vaikka mitä. Mä häpeän mun valokuvakeskus Periin tulevia duuneja, siis todella häpeän, ja yleensäkin mun ”taidetta” varsinkin sellaisten ihmisten edessä jotka eivät itse ole ”näissä hommissa”, mä häpeän kun en osaa jotain ja näytän tyhmältä yrittäessäni, mä häpeän, että tarvitsen (rahallista) apua, mä häpeän, että en pärjää omillani, mä häpeän mun hampaita ja raskausarpia, mä häpeän mun menneisyyttä, mä häpeän, että olin naimisissa ja että annoin sen kohdella mua kaltoin, mä häpeän, että annoin myös Michalin kohdella mua epäreilusti, mä häpeän sitä aikaa kun lihoin, mä häpeän mun nuoruuden mielenterveysongelmia, mä häpeän, että en uskalla olla miellyttämättä, mä häpeän, että mä häpeän niin paljon kaikkea, mä häpeän, että olen syntynyt Haukiputaalla, mä häpeän, että syön sokeria salaa, mä häpeän, että mun häpeän kohteet ovat niin arkipäiväisiä, mä häpeän itse asiassa niin paljon, etten edes ole käyttänyt sanaa häpeä, häpeän häpeää.

Riku Korhonen puhui häpeästä valmisjuhlan puheessa keväällä. ” Jos käsittelee työssä vähänkään tärkeitä aiheita, etukäteishäpeä on merkki siitä, että kohta aikoo puhua totta...Häpeään liittyy outo ristiriita. **Me häpeämme vain sitä, mikä on totta, henkilökohtaisesti tai kollektiivisesti totta. Ja sitä mikä on totta, ei taas kuuluisi taiteessa hävetä, vaan sen pitäisi olla ylpeyden aihe.**⁴⁵”
!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Mä itse asiassa häpeän sellaisiakin asioita, jotka ei liity mitenkään mihinkään totuuteen tai paljastamiseen. Virtahepo olohuoneessa, alkoholistinperheiden lapset oppivat jo pienenä salaisuudet ja piilottelun.

Mä tajusin, että mun Kakkisen luennon ja Hännikäisen Ilman kirjasta tekemäni muistiinpanot on niissä mustissa vihkoissa, jotka liimasin ja ruuvasin yhteen.

Kun aloitin opinnot en oikeastaan ollut edes kiinnostunut taiteesta, halusin vain tehdä. En edes millään hirvittävän suurella liekillä, mutta jonkin pakotti. Häpesin kaikkea, kuten sanaa taide ja etenkin sanaa taiteilija. Jotain on tapahtunut. Kasvua? Näen taiteen kielenä. Kokoonnumme kuvien ääreen, puhumme valokuvista kuin rakkaudesta. Kuinka kuvista VOI RIITTÄÄ niin paljon puhuttavaa? On hullua, että valokuvasta on niin paljon teorioita, kokonainen sanasto ja kirjasto. Valokuva on mysteeri, sitä mysteeriä kait Bartheskin yritti selvittää. Valokuvaaminen on näkemistä, ei vain yksityiskohtien, vaan kokonaisuuksien, taide on elämän kokemusten merkityksellistämisen keino, se ei ole luopumista jostain, vaan merkitysten rakentamista-----

Ehkä kuvia ei kuitenkaan pitäisi **ajatella** niin paljon...

Olikohan mies koditon, onko sellaisia tässä pikkukaupungissa, iso valkoinen parta ja liian isot vaatteet. Olin juuri ajatellut kuinkahan köyhäksi mun energiataso on mennyt kipujen pahennuttua ja unen vähennyttyä, sen miehen ja minun katseet kohtasivat, hymyiltiin, mies nosti peukun hyvän fiiliksen merkiksi

TALO (Epilogi)

myydään: talo, vihreä.

Pekka lähti töihin, sanoi ostavansa kotimatalla Hesarin, illalla tilkitään ikkunat ja laitetaan väliovi paikoilleen. Pekka tekee sen viimeistä ja minä ensimmäistä kertaa. Tämä talo on kuva, sellainen vähän pieleen mennyt, mutta juuri siksi niin mielenkiintoinen.

Olin eilen siellä.

Eilen oli eilen.

Kun nukkuu eri paikossa kestää aamulla hetken tajuta missä herää, onko koiran takapuoli tyynyillä tai makaako se mun jalkojen päällä, mutta tämä tapahtuu vain ensimmäisenä aamuna, sitten totun.

Kuvaan. Kaiken ja kokonaan, rakennan uudelleen, pala palalta, elävää/kuollutta, uutta/vanhaa, rumaa/kaunista, rakkautta/vihaa, unelmia/pettymyksiä, iloa/surua, leikkiä, riitoja, vihreää, konesaumapeltiä, akrylaattimaalia, pähkinöitä omenoita koiran peppurundeja valoa kauneutta treeniä naapureita lähtemisiä tulemisiä korvatulpat (4kpl, oranssit), työkaluja (ruuvimeisseli, ristipää) aamupaloja (kahvia; luomu, reilukauppa, Mundo), nojatuolit (2 kpl, vaaleat, puiset käsinojat), sohvapöytä (ruskea, pieni), filtti (vihreä), kirjoituspöytä (iso, tumma), matto (vaalea, karvainen), senkki (valkoinen, iso, tyhjä), tv taso (liukuovinen; lakanat 3kpl, tyynyliinat 2 kpl, käsipyyhe 2kpl, kolme vetolaatikkoa; aurinkolasit RayBan, kynä, ruutuvihko), pilatesrulla (vihreä), tennispallo, kaksi yhteen teipattua tennispalloa, koiran luu (poroa), tuikkulyhty (punainen), tuikkulyhty (kirkas), lasinaluset (4kpl, vihreät), huonekasvit (4kpl, jukkapalmu, käärmekaktus, hirvensarvikasvi, köynnös), BodyFit -lehti (varastettu Torikadun Liikuntakeskuksesta), pyykinkuivausteline (valkoinen, kokoontaitettava), roikkuva kipparikoriste, seinätaulut (4kpl, intiaankuvia, vaihtokehykset mustat), avaamaton neljän pistokkeen pistorasiapaketti, virkattu pitsipöytäliina (keltainen) kattolamppu (saatu naapurin Pikeltä, valkoinen), pöytälamppu (halpa, kirkas) -----

-----kirjoita niin, että asiat sekoittuvat, menevät päällekkäin, kaikki miljoonat vaihtoehdot (todellisuudesta, valinnoista, tapahtumista) ja loppuun jää laittamatta piste

Viitteet

- ¹ Barthes 1985, 63.
- ² Tillmans 1998.
- ³ McGinley 2012. (kuva 1, kuva 2).
- ⁴ McGinley 2011, 12.
- ⁵ Hockney 2008, 58.
- ⁶ McGinley 2011, 9.
- ⁷ Knausgård 2011, 7.
- ⁸ Itkonen 2012.
- ⁹ Itkonen 2012.
- ¹⁰ Itkonen 2012.
- ¹¹ Itkonen 2012.
- ¹² Hannula 2003, 59.
- ¹³ Dewey 2010, 91.
- ¹⁴ Dewey 2010, 90.
- ¹⁵ Barthes 1985, 26.
- ¹⁶ Hockney 2008, 52.
- ¹⁷ Knausgård 2012, 469.
- ¹⁸ Barthes 1985, 57.
- ¹⁹ Barthes 1985, 98.
- ²⁰ Barthes 1985, 121.
- ²¹ Tillmans 2008. (kuva 3)
- ²² Barthes 1985, 33.
- ²³ Tillmans 2004, 21. (käännös kirjoittajan)
- ²⁴ sama
- ²⁵ sama
- ²⁶ Kalmbach 2012.
- ²⁷ Tillmans 2002, 21. (käännös kirjoittajan)
- ²⁸ Tillmans 2001, 43. (kuva 4)
- ²⁹ Pallasmaa 1993, 162.
- ³⁰ Nicklas 2011. (käännös kirjoittajan)
- ³¹ Hockney 2008, 69.
- ³² Knausgård 2012, 179.
- ³³ Dewey 2010, 95.
- ³⁴ Kalmbach 2012. (käännös kirjoittajan)
- ³⁵ Barthes 1985, 93.
- ³⁶ Knausgård 2012, 469.
- ³⁷ Dewey 2010, 91.
- ³⁸ Knausgård 2012, 141.
- ³⁹ Kalmbach 2008.
- ⁴⁰ Jokisalo 2001,10.
- ⁴¹ Hannula 2003, 198.
- ⁴² Dok:Knausgård 2012.
- ⁴³ Hännikäinen 2009, 62.
- ⁴⁴ Dok:Knausgård 2012.
- ⁴⁵ Korhonen 2013.

Lähteet

- Barthes, Roland.** 1985. *Valoisa huone*. Suom. Lintunen, M, Sironen, E & Lehto, L. Helsinki: Kansankulttuuri: Suomen valokuvataiteen museon säätiö.
- Dewey, John.** 2010. *Taide kokemuksena*. Suom. Immonen, A & Tuusvuori, J. Tampere: Eurooppalaisen filosofian seura / niin & näin.
- Hannula, Mika.** 2003. *Kaikki tai ei mitään. kriittinen teoria, nykyaide ja visuaalinen kulttuuri*. Helsinki: Kuvataideakatemia.
- Hockney, David.** 2008. *Hockney on art: conversations with Paul Joyce*. New York: Little, Brown and Company.
- Hännikäinen, Timo.** 2009. *Ilman: Esseitä seksuaalisesta syrjäytymisestä*. Turku: Savukeidas.
- Jokisalo, Ulla.** 2001. *Kuvieni muisti*. Helsinki: Musta taide.
- Knausgård, Karl-Ove.** 2011. *Taisteluni I*. Suom. Huttunen, K. Helsinki: Like Kustannus Oy.
- Knausgård, Karl-Ove.** 2012. *Taisteluni II*. Suom. Huttunen, K. Helsinki: Like Kustannus Oy.
- Korhonen, Riku.** 2013. Puhe: *Totuus, häpeä ja urasuunnittelu*.
- McGinley, Ryan.** 2012. *Whistle for the wind*. Schirmer/ Mosel: Munchen.
- McGinley, Ryan.** 2011. *You and I*. Sante fe, New Mexico: Twin Palms Publishers.
- Pallasmaa, Juhani.** 1993. *Maailmassaolon taide- kirjoituksia arkkitehtuurista ja kuvataiteesta*. Helsinki. Kuvataideakatemia.
- Tillmans, Wolfgang.** 2004. *Wolfgang Tillmans*. London: Phaidon.
- Tillmans, Wolfgang.** 2001. *View from above*. Germany: Hatje Cantz Publishers.

Tillmas, Wolfgang. 1998. *Burg*. Köln: Taschen

Internet-lähteet

- Itkonen, Juha.** 2012. *Minun elämäni (ja vähän muidenkin) / Karl-Ove Knausgård*. Image. 8/2012. Viitattu 30.10.2013. <http://www.image.fi/artikkelit/minun-el-m-ni-ja-v-h-n-muidenkin-karl-ove-knausg-rd>
- Nicklas, Bob.** 2011. *Wolfgang Tillmans*. Viitattu 30.10.2013. http://www.interviewmagazine.com/art/wolfgang-tillmans/#_

Dokumentit

- Dok:Knausgård.* 2012. Esitetty 20.8.2013 Yle Fem.
- Kalmbach, H.** 2008. *If One Thing Matters; Film About Wolfgang Tillmans*.